

**Eläinjalostuslainsäädäntö
Vuohiseminaari 9.3.2018**

Ylitarkastaja Sanna Varjus

Evira / Eläinten hyvinvointi ja tunnistaminen

- Kantakirjaus on vapaaehtoinen ns. laadun tae
- *”Eläinten jalostusta edistetään parhaiten kannustamalla käyttämään puhtasrotuisia jalostuseläimiä, jotka on rekisteröity geneettisesti korkealuokkaisiksi”*
- Eläinjalostuslainsäädäntöä sovelletaan jalostuseläimiin / sukusoluihin / alkioihin, kun eläimet / tuotetut jälkeläiset on tarkoitus merkitä kantakirjaan
- Jalostusmateriaalia voi käyttää myös sellaisten eläinten tuotantoon, joita ei ole tarkoitettu kantakirjattavaksi → sukusoluja myytäessä oltava kuitenkin jalostustodistus
- Markkinaväittämät!

Eläinjalostustoimintaa säätelevä lainsäädäntö - nykytila

- Laki eläinjalostustoiminnasta (319/2014)
 - sovellettu 1.5.2014 lähtien nauta-, sika-, lammas-, vuohi- ja hevoseläimiin
- Lakia täydentävät maa- ja metsätalousministeriön asetukset:
 - kantakirjan rakenteesta (1024/2014)
 - jalostusarvon määrittämisestä (1025/2014)
 - lampaiden ja vuohien polveutumistodistuksista (351/2014)
 - jalostukseen käytettävien eläinten tuontia koskevista asiakirjoista (354/2014)

Eläinjalostustoimintaa säätelevä lainsäädäntö 1.11.2018 lähtien

- Eläinjalostusasetus (EU) 2016/1012
 - Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus puhtasrotuisten jalostuseläinten, risteytettyjen jalostussikojen ja niiden sukusolujen ja alkioiden jalostuksessa, kaupassa ja unioniin tulossa sovellettavista jalostus- ja polveutumisedellytyksistä ja asetuksen (EU) N:o 652/2014, neuvoston direktiivien 89/608/ETY ja 90/425/ETY muuttamisesta sekä tiettyjen eläinjalostusta koskevien säädösten kumoamisesta
- Laki eläinjalostustoiminnasta (319/2014) muutettuna (lausuntokierroksella 11-12/2017)
- Eläinjalostusasetusta täydentävät komission täytäntöönpano- ja delegoidut asetukset

Eläinjalostusasetusta täydentävät komission asetukset

- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2017/717 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1012 soveltamissäännöistä jalostuseläimiä sekä niiden sukusoluja ja alkioita koskevien jalostustodistusten mallilomakkeiden osalta
 - sisältää mallilomakkeet nauta-, sika-, lammas- ja vuohieläinten sekä niiden sukusolujen ja alkioden jalostustodistuksille
- Lisäksi muita, esim. mallipohja kantakirjaa pitävien yhteisöjen tietojen julkaisemiselle

Eläinjalostustoiminnan sääntely

- Eläinjalostustoiminnasta annetulla lainsäädännöllä säädetään
 - jalostukseen käytettävistä eläimistä pidettävästä kantakirjasta
 - kantakirjaa pitävistä yhteisöistä
 - jalostukseen käytettäviä eläimiä ja niiden sukusoluja ja alkioita koskevista asiakirjoista
 - jalostukseen käytettävien eläinten ja niiden sukusolujen ja alkioiden tuonnista
- Lisäksi huomioitava eläinsuojelulaki, eläintautilaki ja eläintunnistusjärjestelmälaki

Kantakirjaa pitävät yhteisöt

- Evira hyväksyy hakemuksesta (vaadittujen ehtojen täytyessä) rotujen kantakirjaa pitävät yhteisöt
- Vuohilla hyväksytyjä kantakirjanpitäjiä 1 kpl:
ProAgria Keskusten Liitto (Suomenvuohi)
- Evira hyväksyy rotujen jalostuksen ohjesäännöt ja niihin tehtävät muutokset
 - jalostustavoitteet: rodun parantaminen tai säilyttäminen, uuden rodun luominen
 - rodun ominaispiirteet
 - järjestelmät eläinten yksilöinti-, polveutumis- ja tuotostietojen ylläpitoa varten
 - kantakirjan rakenne ja kantakirjausperusteet
 - jalostusarvon arviointimenetelmät

Kantakirjanpitäjien tehtävät

- Kantakirjan pitäminen
 - eläinten tunnistus- ja polveutumistiedot
 - eläinten jalostusarvoa kuvaavat tiedot
- Eläinten merkitseminen kantakirjaan
 - omistajan hakemuksesta
 - edellytysten täytyessä
- Polveutumistodistusten antaminen
 - sukusolujen ja alkioiden osalta voi delegoida hyväksytyille keinollisen lisäämisen toimijalle
- Yksilötulosten testaus tai jalostusarvon arviointi
 - voi ulkoistaa kolmannelle osapuolelle

Tulevassa asetuksessa tarkennetaan järjestöjen menettelysääntöjä

- Jalostusjärjestöillä on oltava kirjalliset menettelysäännöt, joilla
 - määritetään järjestön oikeudet ja velvollisuudet
 - määritetään jalostajien/jäsenien oikeudet ja velvollisuudet
 - varmistetaan jalostajien yhdenvertainen kohtelu
 - säännellään jalostajien kanssa syntyvien riitojen ratkaisemista

Kantakirjan rakenne

- Kantakirja koostuu pääosastosta ja mahdollisista lisäosastoista
- Pääosasto voidaan jakaa luokkiin eläinten jalostuksellisen arvon mukaan, ja edelleen alaluokkiin eläinten iän tai sukupuolen mukaan
 - arvoluokkien pääsyvaatimukset kuvataan ohjesäännössä

Kantakirjaan merkitsemisen edellytykset

- Pääosasto eläimille, jotka täyttävät vaaditut edellytykset:
 - tunnistus (eläintunnistusjärjestelmälain mukainen)
 - polveutuminen (vanhemmat ja isovanhemmat saman rodun pääosastossa)
 - sukutaulu (ohjesäännön mukainen)
- Lisäosasto eläimille, jotka eivät täytä pääosaston vaatimuksia, edellytyksenä kuitenkin:
 - tunnistus (eläintunnistusjärjestelmälain mukainen)
 - ohjesäännön mukaiset rodun ominaispiirteet ja vähimmäisvaatimukset

Siirto lisäosastosta pääosastoon

- ”Upgreidaus” lisäosastosta pääosastoon naaraiden kautta
 - emä ja emänemä lisäosastossa + isä, isänisä ja emänisä pääosastossa → syntyvä naaraskili voidaan merkitä pääosastoon
 - uhanalaisilla roduilla myös urospuoliset voivat siirtyä

Jalostuskäytön edellytykset 1/2

- Tällä hetkellä vaatimukset kuvataan ohjesäännössä
- Eläinjalostusasetuksen säännöt 1.11.2018 lähtien:
 - astutukseen hyväksytään kaikki pääosaston eläimet
 - keinosiemennykseen hyväksytään pukit, joille tehty joko yksilötulosten testaus (asema- tai tilatestaus) tai jalostusarvon arviointi (testaus- tai genomiset tiedot)
 - munasolujen ja alkioiden keräykseen hyväksytään naarasvuohet, joille on tehty yksilötulosten testaus tai jalostusarvon arviointi
 - **poikkeus: jos jalostusohjelman tavoite on rodun säilyttäminen, yksilötulosten testaus tai jalostusarvon arviointi on suoritettava vain, jos sitä edellytetään jalostusohjelmassa**

- Eläinjalostusasetuksen säännöt 1.11.2018 lähtien:
 - keinosiemennykseen käytettävien pukkien tunnistaminen pitää varmistaa veriryhmä- tai DNA-analyysillä
 - jalostusjärjestö voi edellyttää, että alkioiden ja munasolujen keräämiseen käytettävien naarasvuohien tunnistaminen varmistetaan veriryhmä- tai DNA-analyysillä
 - keinosiemennyskäytössä olevien pukkien jalostusarvon arvioinnin tulokset (ml. jalostusarvojen luotettavuus, arviointipvm, geenivirheet & gen. ominaisuudet) oltava julkiset ja ajan tasalla

Jalostustodistukset

- Jalostuseläimillä ja niiden sukusoluilla ja alkioilla on oltava jalostustodistus aina kun niillä käydään kauppaa jäsenvaltioiden välillä tai jäsenvaltioiden sisällä
- Jalostustodistuksen myöntää kantakirjanpitäjä omistajan pyynnöstä (sukusolujen ja alkioiden osalta delegointimahdollisuus)
- Muoto ja sisältö komission mallin mukainen
 - kansallisesti voi säätää tietyistä poikkeuksista

Valvonta

- Viranomaisen on varmistettava säännöllisen riskiperusteisen valvonnan avulla, että toimijat noudattavat kaikkia asetuksen sääntöjä
- Viranomaisella on oikeus valvoa:
 - jalostusjärjestöjen tilat ja laitteet, asiakirjat ja tietojärjestelmät
 - jalostusohjelmaan kuuluvat jalostuseläimet ja niiden sukusolut ja alkiot
- Tarkastus pääsääntöisesti ennalta ilmoittaen
- Toimijoiden avustettava viranomaista ja tehtävä yhteistyötä valvonnan aikana

Kelpoisuus eläinten keinolliseen lisäämiseen

- Keinollisen lisäämisen harjoittamisen luvanvaraisuudesta luovuttiin vuonna 2014
- Nykyään vaatimuksena keinosiementämisen ammattitaitovaatimukset sisältävä tutkinto / tutkinnon osa
- Keinollinen lisääminen on osa eläinsuojelulainsäädäntöä (ESL 29 §)
 - valvonta ja toimenpiteet kuten muussakin eläinsuojeluvalvonnassa

Kelpoisuus eläinten keinolliseen lisäämiseen

- 1.5.2014 voimassa olleet kotieläinjalostuslain nojalla myönnetyt luvat keinollisen lisäämisen harjoittamiseen oikeuttavat tekemään *myönnetyn luvan mukaista* eläinten keinollista lisäämistä jatkossakin
- Uudet kelpoisuudet Opetushallituksen alaisten tutkintojen kautta
 - ammattimainen keinosiemennys & alkionsiirto
 - kotitilasiemennys
- Eläinlääkärin tutkinto antaa suoraan kelpoisuuden keinollisen lisäämisen harjoittamiseen

Kelpoisuus vuohien ammattimaiseen keinolliseen lisäämiseen

- Kelpoisuus vuohien keinosiementämiseen: keinosiementämisen ammattitaitovaatimukset sisältävä tutkinto kyseisen eläinlajin osalta
 - seminologin tutkinnon perusteet uudistettu 1.9.2014
 - aiempi tutkinto antoi kelpoisuuden nautojen ja sikojen keinosiementämiseen, nyt eläinlajikohtainen kelpoisuus: nauta, sika, lammas ja/tai vuohi
- Kelpoisuus vuohien alkionsiirtoon: vain eläinlääkäri

Kelpoisuus vuohien kotitilasiemennykseen

- Kelpoisuus vuohien kotitilasiemennykseen: keinosiementämisen ammattitaitovaatimukset sisältävä tutkinnon osa
 - Tuotantoeläinten hoidon ja hyvinvoinnin ammattitutkinto, tutkinnon osa: Tuotantoeläinten tilasiemennys
 - tutkinnon järjestäjät: www.nayttotutkinto.haku.fi
- Vain eläimen haltijan hallussa oleva eläin, vain eläimen haltijan tai tämän palveluksessa olevan henkilön suorittamana
- Siemennysoikeus vasta kun tutkintotilaisuus on pidetty ja tutkinnon osa on hyväksytysti suoritettu, ja siitä on saanut todistuksen tutkintotoimikunnalta

Tutkintoon valmistava koulutus

- Tutkintoon valmistavan koulutuksen järjestäjän on selvitettävä Aluehallintovirastosta toiminnan luvanvaraisuus koe-eläinlainsäädännön mukaisesti
- Eviran ohje: Eläinsuojeluvaatimukset keinollisessa lisäämisessä
- Evira.fi > Eläimet > Eläinsuojelu ja eläinten pito > Eläinjalostustoiminta ja keinollinen lisääminen > Kelpoisuus eläinten keinolliseen lisäämiseen

Kiitos!